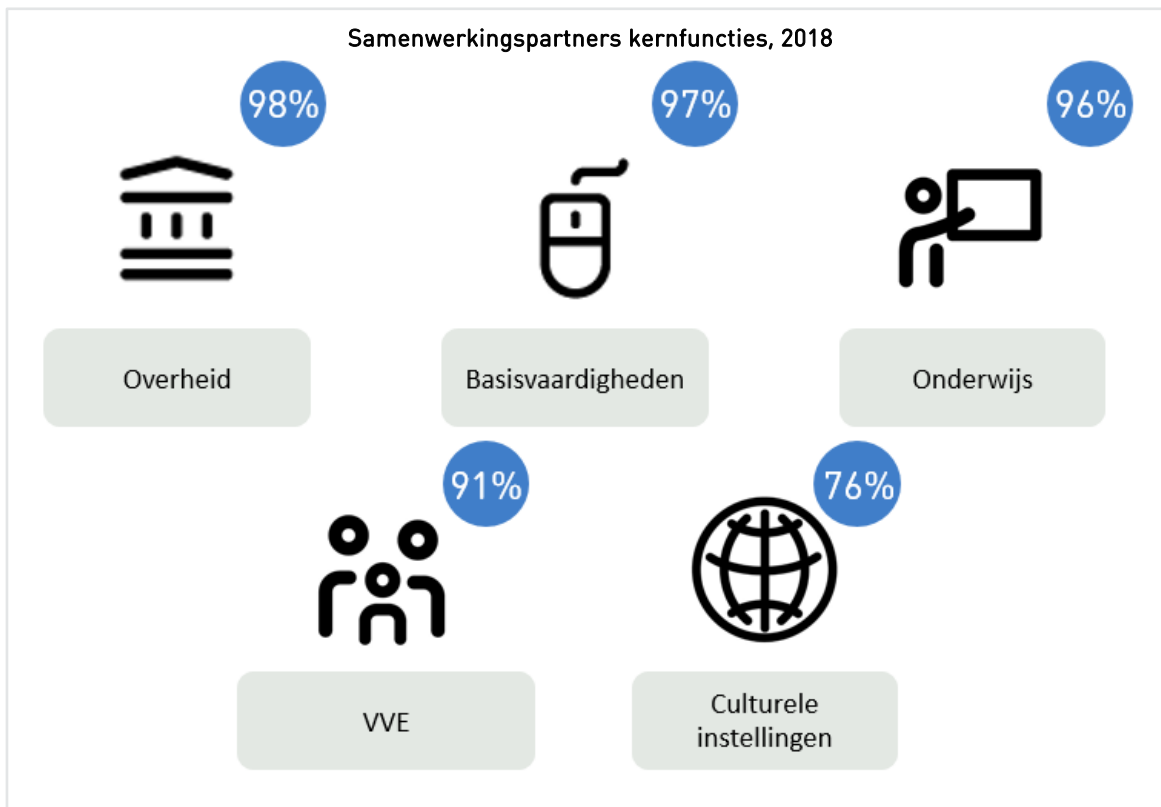

Samenwerkingspartners van de bibliotheek

Bibliotheeken werken sinds jaar en dag samen met diverse organisaties, zoals scholen, gemeenten, jeugdgezondheidszorg en kinderopvangorganisaties. Gemiddeld werkten bibliotheken in 2018 met 16 verschillende partners samen om de kernfuncties uit de [Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen](#) te voeren. Gemeenten en basisscholen zijn de meest prominente partners. Soms is er een inhoudelijke reden om samen te werken en streven partijen bijvoorbeeld naar een gezamenlijk doel of een uitwisseling van expertise. Ook kan de samenwerking een praktische reden hebben, zoals het delen van huisvesting. De aard en de omvang van samenwerking werd in het verleden niet systematisch geregistreerd of gemonitord. De laatste jaren is echter meer aandacht voor cultureel ondernemerschap en voor ontwikkelingen in het sociaal domein. Hierdoor lijkt de samenwerking met andere partijen uitgebreider en meer vanzelfsprekend en wordt deze beter geregistreerd.

Vooraf samenwerking rondom educatie

Om invulling te geven aan de kernfuncties uit de wet, werken bibliotheken samen met verschillende soorten organisaties, zowel binnen het publieke als het commerciële domein. Vrijwel alle bibliotheken werken samen met de (lokale) overheid (98%), partners uit het domein basisvaardigheden (zoals Stichting Lezen & Schrijven en andere taal- en digitaal aanbieder) (97%) en het onderwijs (96%). De focus ligt daarbij met name op het primair onderwijs en voortgezet onderwijs, maar ook met het beroepsonderwijs wordt relatief veel samengewerkt. Ook met andere educatieve instellingen, zoals de kinderopvang en taal- of cursusaanbieder, wordt veel samengewerkt (Van de Burgt & Van de Hoek, 2019).

Bron: Van de Burgt & Van de Hoek, 2019.

Samenwerking vaak vanuit landelijke programma's

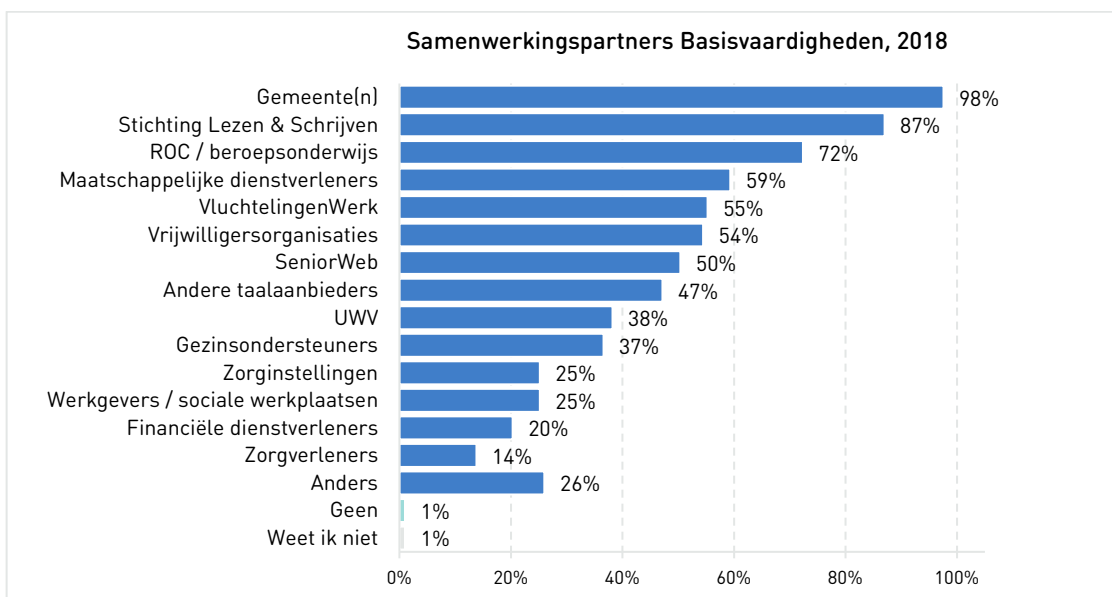
Op het gebied van voor- en vroegschoolse educatie werken bibliotheken samen met kinderopvanginstellingen, gemeenten en consultatiebureaus. Vaak gebeurt dit vanuit het programma BoekStart, waarin opvoeders en instellingen worden ondersteund in het bevorderen van (voor)lezen aan baby's (KB, 2018). In het primair onderwijs leveren bibliotheken in samenwerking met scholen een bijdrage aan leesbevordering en mediawijsheid. Dit gebeurt vaak in landelijke programma's zoals de Bibliotheek *op school*, maar ook in zelfontwikkelde programma's en initiatieven. Uit structureel onderzoek dat wordt uitgevoerd door de KB blijkt dat vrijwel alle bibliotheken inmiddels samenwerken met het primair onderwijs. Op het gebied van leesbevordering en informatievaardigheden was dat in eerdere jaren ook al het geval. Op het vlak van mediawijsheid werd in het schooljaar 2017-2018 duidelijk meer samengewerkt dan in voorgaande jaren (KB, 2019a).

Samenwerking voortgezet onderwijs neemt toe

Steeds meer bibliotheken werken ook samen met het voortgezet onderwijs. In het schooljaar 2017-2018 werkte 84% van de bibliotheken samen met middelbare scholen. In totaal werd met 695 schoolvestigingen in het voortgezet onderwijs samengewerkt, 102 meer dan in het schooljaar ervoor (KB, 2019b). Het gaat hierbij om reguliere samenwerking, eigen programma's en samenwerking via de Bibliotheek *op school*. De dienstverlening richt zich meestal op leesbevordering, en in mindere mate op informatievaardigheden en mediawijsheid.

Taalhuis ondersteunt in verbetering basisvaardigheden

De bibliotheek ondersteunt burgers in het verbeteren van hun basisvaardigheden, zoals hun taalvaardigheid, om volwaardig mee te doen in de samenleving. Vaak krijgt deze dienstverlening vorm in een Taalhuis. Dit is een fysieke plek, meestal gesitueerd in een bibliotheek, waar mensen terecht kunnen als ze bepaalde vaardigheden of informatie willen op doen. Ze kunnen er bijvoorbeeld taal- of sollicitatietrainingen en computercursussen volgen, juridische spreekuren bezoeken en ondersteuning krijgen bij het invullen van formulieren. Om in deze dienstverlening te kunnen voorzien, wordt door veel bibliotheken samengewerkt met gemeenten, Stichting Lezen & Schrijven, het beroepsonderwijs en Welzijnswerk. Ook wordt op vrij grote schaal samengewerkt met andere maatschappelijke of educatieve partners (Van de Hoek & Van de Burgt, 2019).

Bron: Van de Hoek & Van de Burgt, 2019.

Negen op de tien bibliotheekorganisaties deelt pand

In totaal zijn 715 bibliotheeklocaties, 59% van alle locaties, in een multifunctionele accommodatie (MFA) ondergebracht. Hiermee heeft 88% van de bibliotheekorganisaties één of meerdere locaties met andere instellingen in een gezamenlijk gebouw ondergebracht. Die constructie is soms na een fusie ontstaan, vaak met culturele partners, of is het resultaat van een samenwerking met culturele, maatschappelijke of welzijnsorganisaties. De instellingen waarmee de huisvesting wordt gedeeld, zijn divers. De meeste bibliotheekvestigingen delen het gebouw met maatschappelijk dienstverleners en het primair onderwijs, maar ook kinderopvang, zorginstellingen en theaters zijn vaak in hetzelfde gebouw gevestigd. Integratie met deze instellingen is er vooral met betrekking tot de functionaliteit van het gebouw, zoals een gedeelde publieksruimte, programmering of kantoorruimte (Van de Burgt & Van de Hoek, 2019; VOB, 2015; VOB, 2016).

Ook samenwerking met commerciële partners

Bibliotheken werken niet alleen samen met maatschappelijke, maar ook met commerciële partners: 32% gaat een dergelijke samenwerking aan (Van de Burgt & Van de Hoek, 2019). Zo werken bibliotheek en boekhandel regelmatig nauw samen. De boekhandel levert de bibliotheek bijvoorbeeld versneld nieuwe titels, waardoor wordt voldaan aan de wens van leners een populair

boek direct te kunnen lezen. Ook tijdens activiteiten nodigen bibliotheken geregeld boekhandels uit een stand te plaatsen, om zo in de grootschalige vraag naar één besproken boek of het werk van één optredende auteur te voorzien (Bibliotheekblad, 2016; Bibliotheekblad, 2019; Verbeek, 2017). Niet alleen de boekhandel is een geliefde partner van de bibliotheek: ook andere commerciële instellingen, zoals horecaexploitanten en workshopgevers, gaan de samenwerking met de bibliotheek aan. Deze tendens past binnen de zoektocht naar andere inkomstenbronnen en verdienmodellen, waarbij de verblijfs- en activiteitenfuncties van de bibliotheek zich sterker laten gelden.

Bronnen

- › Burgt, A. van de & Hoek, S. van de (2019). [*Bibliotheekstatistiek 2018*](#). Den Haag: Koninklijke Bibliotheek (KB).
- › Bibliotheekblad (2016). [*OBA verkent samenwerking met boekhandel in het kader van nieuw vestigingsbeleid*](#). Geraadpleegd op 18-11-2019.
- › Bibliotheekblad (2019). [*Bibliotheek Harlingen gaat pand delen met boekhandel en museum*](#). Geraadpleegd op 18-11-2019.
- › Hoek, S. van de & Burgt, A. van de (2019). [*Dienstverlening openbare bibliotheken rondom basisvaardigheden voor volwassenen 2018*](#). Den Haag: Koninklijke Bibliotheek (KB).
- › Koninklijke Bibliotheek (KB) (2018). [*Dienstverlening openbare bibliotheken rondom voor- en vroegschoolse educatie. Onderzoeksresultaten BOP-enquête voor- en vroegschoolse educatie, 2017*](#).
- › Koninklijke Bibliotheek (KB) (2019a). [*Dienstverlening openbare bibliotheken aan het primair onderwijs. Onderzoeksresultaten BOP-enquête Samenwerking primair onderwijs 2017-2018*](#).
- › Koninklijke Bibliotheek (KB) (2019b). [*Dienstverlening openbare bibliotheken aan het voortgezet onderwijs. Onderzoeksresultaten BOP-enquête Samenwerking voortgezet onderwijs 2017-2018*](#).
- › Verbeek, J. (2017). [*Boekverkopers en bibliotheken gaan alliantie aan*](#).
- › Vereniging van Openbare Bibliotheken (VOB) (2015). [*Gedeeld gebouw als begin. Over de weerbarstige maar kansrijke praktijk in multifunctionele accommodaties*](#). Geraadpleegd op 12-3-2018.
- › Vereniging van Openbare Bibliotheken (VOB) (2016). [*Samenwerkingsvorm door delen huisvesting*](#). Geraadpleegd op 15-3-2018.